

Zelený chemický průmysl? Pětinasobná potřeba elektřiny, investice za půl bilionu a nejistota

2.3.2025 - | Svaz chemického průmyslu ČR

Svaz chemického průmyslu nedávno dokončil analýzu, za jakých podmínek je toto odvětví schopné dosáhnout uhlíkové neutrality v roce 2050. Jejím výsledkem je, že by se veškerá výroba musela elektrifikovat z obnovitelných a bezemisních zdrojů, což by znamenalo nejméně pětinasobné množství potřebné elektřiny oproti současnosti. V pořadu Peníze a vliv Českého rozhlasu Plus to řekl ředitel svazu Ivan Souček.

Dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050 si jako cíl v rámci snižování emisí CO₂ ve snaze zabránit změnám klimatu stanovily členské země EU v dohodě Green Deal.

Na takový nárůst spotřeby chemiček, které tvoří významnou část tuzemského zpracovatelského průmyslu, přitom Česko zatím není připraveno. Další problém je, že celé odvětví je ze 70 procent založeno na výrobě z uhlíku, který získává právě z ropy a zemního plynu, a využívá ho i jako vstupy do výroby. „Ani budoucí chemický průmysl po roce 2050 si tak bez ropy a zemního plynu v tuto chvíli neumíme představit. Protože tyto fosilní vstupy budeme chtít dál částečně používat, tak je bude potřeba kompenzovat takzvaně negativními emisemi. Může to být uhlík z biomasy v produktech dlouhodobé spotřeby anebo se musí emise CO₂ zachytávat a ukládat do podzemí,“ uvedl Souček.

Staré evropské chemičky

Pro chemické odvětví to může znamenat další náklady oproti mimoevropské konkurenci. V případě biomasy navíc není jasné, zda jí bude pro všechny zájemce dost.

Celkové náklady na dekarbonizaci počítal svaz pro celý obor na zhruba 20 miliard eur na příštích 25 let, tedy zhruba půl bilionu korun. „Jde ale o investice nad rámec běžné obnovy technologií,“ upozornil Souček. Ty jsou přitom také nevyhnutelné. Už nyní je totiž stáří výrobních zařízení chemiček v Evropě včetně Česka v průměru 36 let, zatímco v Číně je to jen 16 let a v USA zhruba 20 let. Důvodem je i fakt, že v posledních letech chemičky investice do nových technologií odkládaly.

„Evropský chemický průmysl se dnes nachází v období, kdy rentabilní, ale ještě stále málo zelené investice už nejsou přípustné, nejsou podporovány, nejsou financovány a nejsou žádoucí. Takže se neinvestuje na jedné straně do toho, co by vydělávalo, a na druhé straně ty žádoucí zelené investice zatím nejsou dostatečně rentabilní, respektive vyžadují ať už investiční, případně provozní podporu. Dnes tedy nejsou z hlediska investorů dlouhodobě udržitelné,“ vysvětlil Souček.

Některé chemičky v Evropě i v Česku tak zavírají části provozů kvůli ztrátě konkurenceschopnosti. U nás jde o neratovickou Spolanu nebo pražský Mitas. Už v roce 2023 část výroby syntetických kaučuků uzavřel také kralupský Synthos. Dotyčná výrobní jednotka byla ve skupině, kterou vlastní stejnojmenný polský kolos, nejstarší a potřebné investice do ní přestaly dávat smysl po prudkém zvýšení cen energií a také poklesu poptávky.

Produkce Synthosu, což jsou vedle kaučuků pro automobilky také polystyreny využívané ve stavebnictví, je podle výkonného ředitele společnosti Davida Pohla založená na extrémně energeticky náročných reakcích, které probíhají při vysokých teplotách a různých tlacích. „Takže ty spotřeby

energie jsou enormní. Když šla cena energie v minulých letech několikanásobně nahoru - i dneska jsme jenom pro informaci cenově asi třikrát nebo čtyřikrát dražší, než je energie ve Spojených státech - tak si dovedete představit, jak jsme konkurenceschopní," upozornil Pohl. Podobnou výhodu levnějších energií mají i konkurenti z Asie.

„Chemická“ politika

Synthosu, který je významným exportérem produkce, také ztěžuje situaci recese ve stavebnictví, pokud jde o polystyreny. „Kdyby se propadlo stavebnictví jenom u nás, tak to by ještě nebyla taková hrůza, protože z našeho pohledu globálního hráče je ten trh relativně malý. Ale horší je, že se stavebnictví dramaticky propadá i v těch velkých ekonomikách, především v Německu," uvedl David Pohl. Na evropském trhu polystyrenů je navíc i obrovská konkurence kvůli zboží dováženému z mimoevropských zemí, jako je hlavně Turecko a Irán. Jejich regulace nejsou tak přísné, navíc mají levnější energie. „A podle toho to samozřejmě vypadá - ostatním klesají objemy i marže," dodal Pohl.

V Německu například nedávno oznámil uzavření části výroby chemický kolos BASF.

O výsledcích své analýzy ohledně dosažení uhlíkové neutrality chce nyní Svaz chemického průmyslu jednat s úřady a politiky. „Chceme poukázat na to, že některé cíle je potřeba zrevidovat a zmírnit, aby byly reálně proveditelné," uvedl Ivan Souček. V podstatě jde o hlavní cíl, tedy o uhlíkovou neutralitu v roce 2050. „Protože nevěříme tomu, že se energetický průmysl dokáže plně konvertovat na bezemisní nebo nízkemisní. Vedle toho se obáváme, že nebude dostatek biomasy pro všechny, to znamená pro energetiky, pro další odvětví a pro nás," vyjmenoval Souček. Problém mohou být podle něj i peníze. „Nedomníváme se, že česká ekonomika, potažmo evropská ekonomika, bude dostatečně silná na to, aby dokázala investovat tak vysoké prostředky, které jsou pro tu konverzi nezbytné," dodal.

Green Deal na mušce

Revizi cílů Green Dealu zatím Evropská komise nenavrhuje, v příštích týdnech chce ale představit plán pro čistý průmysl a také cestu k levnějším energiím. Některé členské země včetně Česka ale po úpravách volají. „V první řadě je třeba revidovat Green Deal ve prospěch posílení konkurenceschopnosti a zásadně omezit byrokracii," řekl premiér Petr Fiala v pondělí před schůzkou evropských lídrů v Paříži.

V tuzemské chemické výrobě, která představuje druhé největší odvětví průmyslu v zemi, pracuje podle údajů svazu přímo zhruba 130 tisíc lidí, spolu se subdodavateli a službami je to pak dvoj- až trojnásobek. V ohrožení může být aktuálně v samotných chemičkách podle Součka zhruba třetina míst. Mezi největší chemické hráče v zemi patří firmy ovládané polským Orlenem a Synthosem, dále Borsodchem v rukou čínského investora a české společnosti Agrofert, Kaprain a Draslovka.

Více o plánech „chemických“ průmyslníků najdete v audiu:

Zelený chemický průmysl? Pětinásobná potřeba elektřiny | Plus

Chemičky a uhlíková neutralita, je to boj proti Green Dealu | iROZHLAS - spolehlivé zprávy

<http://www.schp.cz/info/zeleny-chemicky-prumysl-petinasobna-potreba-elektřiny-investice-za-pul-bili-onu-a-nejistota>